

העותרים: 1. בצלם, מרכז המידע לזכויות האדם בשטחים

2. האגודה לזכויות האזרח בישראל

שניהם ע"י ב"כ עוה"ד לימור יהודה ו/או דן יקיר
ו/או דנה אלכסנדר ואח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

ת"ד 34510, ירושלים 91000

טל': 6521218-02; פקס: 6521219-02

- נ ג ד -

המשיב: הפרקליט הצבאי הראשי

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

רשימת אסמכתאות מטעם העותרים

א. הזכות לחיים:

משפט ישראלי

- חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – סעיפים 1, 4;
- רע"א 5587/97 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני – קטינ, פ"ד נא(4) 830, 850;

משפט בינלאומי

- ההכרזה האוניברסלית על זכויות האדם, 1948 – סעיף 3;
- האמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966 – סעיף 6;
- האמנה בדבר זכויות הילד, 1989 – סעיף 6;
- האמנה האירופית בדבר זכויות האדם – סעיף 2;

ב. החובה לכבד ולהגן על זכויות אדם – מטילה חובות משניות-קונקרטיים על המדינה:

משפט ישראלי

- חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, סעיף 11;
- בג"צ 253/88 סג"דיה ואח' נ' שר הביטחון, פ"ד מב(3) 801, 820;
- בג"צ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל, פ"ד נז(2) 349, 368 ואילך;
- בג"צ 4764/04 רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה, פ"ד נח(5) 385, 393-394;

- א' ברק, פרשנות במשפט – פרשנות חוקתית (נבו, 1994) 365 ;

משפט בינלאומי

- Human Rights Committee, general comment No. 29, “Derogations from provisions of the Covenant during a state of emergency” (2001), paragraph 15.
- I/A Court H.R., *Velásquez-Rodríguez v. Honduras*. Judgment of July 29, 1988, Articles 174-175
http://www.corteidh.or.cr/seriec_ing/seriec_04_ing.doc
- General Comment No. 06: The right to life (art. 6) 30/04/82, CCPR ;
<http://www.ohchr.org/english/bodies/treaty/comments.htm>

ג. החובה לקיים חקירה במקרים בהם כוחות הביטחון גרמו למותו של אדם – חובה קונקרטית הנגזרת מהזכות לחיים ומחובת המדינה לכבדה ולהגן עליה:

משפט בינלאומי

- Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions (Mr. Philip Alston), 8 March, 2006, p 14-17;
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G06/116/84/PDF/G0611684.pdf?OpenElement>
- 22729/93 *Kaya v. Turkey*, Judgment of February 19, 1998, Article 87;
- 24746/94 *Jordan v. The United Kingdom*, Judgment of May 4, 2001, Article 105;
- 43290/98 *McShane v. United Kingdom*, Judgment of May 28, 2002 Article 93;
פסקי הדין ניתנים לאיתור באתר של בית המשפט האירופאי לזכויות אדם בכתובת:
<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>
- I/A Court H.R., *Velásquez-Rodríguez v. Honduras*. Judgment of July 29, 1988, Articles 176-177;

ד. תחולת משפט זכויות האדם הבינלאומי בשטחים הכבושים:

משפט ישראלי

- בג"צ 13/86 שאהין נ' מפקד כוחות צה"ל באיזור, פ"ד מא(1), 197, 210-211 ;
- בג"צ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד נז(2) 349, 363 ;
- בג"צ 1890/03 עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל (טרם פורסם), פסקה 15 ;
- בג"צ 7957/04 מראעבה נ' ראש ממשלת ישראל, (טרם פורסם), פסקה 27 ;

משפט בינלאומי

- *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion of 9th July 2004, Articles 102-113;
- *Legality of the Use by a State of Nuclear Weapons in Armed Conflict*, 1996(I) I.C.J. 66;
- *Prosecutor v. Furundzija*, ICTY Trial Chamber, judgment of 10 Dec. 1998, para. 183;

ה. זכויות האדם, ובראשן הזכות לחיים – ממשיכות לחול גם במצב לחימה ובמצבי חירום לאומי (הזכות לחיים – אף איננה ניתנת להפחתה):

משפט ישראלי

- בג"צ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשל ישראל, פ"ד נג(4) 817 ;
- בג"צ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד נז(2) 349, 363 ;
- בג"צ 4764/04 רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה, פ"ד נח(5) 385, 394 ;
- בג"צ 10356/02 הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נח(3) 443, 461 ;
- בג"צ 7957/04 מרעאבה נ' ראש ממשלת ישראל (טרם פורסם), פסקה 24 ;
קיומן של חובות זהירות כלפי האוכלוסייה האזרחית במצב של עימות :
- ע"א 5604/94 חמד נ' מדינת ישראל, פסקה 18 ;
- ע"א 3889/00 לרנר נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 304, 311, 314 ;
- ע"א 361/00 עאזם דאהר נ' סרן יואב (לא פורסם), פסקה 23 ;
- ע/153/03 סא"ל גבע שגיא נ' התובע הצבאי הראשי, פס"ד מיום 5.8.2004 ;

משפט בינלאומי הומניטרי

- התקנות הנספחות לאמנת האג בדבר דיני המלחמה ביבשה משנת 1907, תקנות 43, 46 ;
- אמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה משנת 1949, סעיף 27 ;
- Jean S. Pictet Comentary on Geneva Convention IV of 1949 (Geneva, 1958) 201.
- הפרוטוקול הראשון משנת 1977 הנספח לאמנת ג'נבה, סעיפים 48, 51, 57, 58 ;
- J.M. Henckaerts and L. Doswald-Beck, Customary International Humanitarian Law (Cambridge, 2005) Vol. 1: Rules, Rules 1, 6, pp 3-8, 19-24;
- C. Greenwood, "Customary Law Status of the Protocols", in: *Humanitarian Law of Armed Conflicts: Challenges Ahead*, (Delissen & Tanja Ed., 1991) 93, p. 108;

משפט זכויות האדם הבינלאומי

- האמנה בדבר זכויות הילד, 1989 – סעיף 38(4);
- האמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966 – סעיף 4(2);
- General Comment No. 14: Nuclear weapons and the right to life (Art. 6) 09/11/84
<http://www.ohchr.org/english/bodies/treaty/comments.htm>
- Human Rights Committee, general comment No. 29, “Derogations from provisions of the Covenant during a state of emergency” (2001), paragraph 15;

ו. המשך תחולתה של חובת החקירה גם במצבי חירום לאומי ועימות מזוין:

משפט ישראלי

כנגזרת מהדוקטרינה של נזק ראייתי

- ע"א 361/00 עאזם דאהר נ' סרן יואב (לא פורסם), פסקאות 19-20;
- ת"א (נצ"י) 4386/02 עלאונה נ' מדינת ישראל, פס"ד חלקי מיום 26.5.2005, פסקה 15; כנגזרת מהיות הנטל להוכחת הנסיבות רובץ על המדינה
- ע"א 2176/94 מדינת ישראל נ' טבנג'יה, פ"ד נז(3) 693, פסקה 12;
- ע"א 361/00 עאזם דאהר נ' סרן יואב (לא פורסם), פסקה 23;

משפט בינלאומי

- 22729/93 *Kaya v. Turkey*, Judgment of February 19, 1998, Article 91;
- 19807/92 *Erdogan v. Turkey*, Judgment of April 25, 2006, Articles 65-69;
- 2242/04 *Mazin Jumaa Gatteh Al Skeini and others v. The Secretary of State For Defence*, Articles 321, 324 (נספח ע/49);
- Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions (Mr. Philip Alston), 8.3.2006, p 14-17 (see Articles 37-42);
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G06/116/84/PDF/G0611684.pdf?OpenElement>

חקירת מקרי מוות כנלמדת מהכלל של מיצוי הליכים בפני טריבונלים בינלאומיים

- חוקת רומא של בית הדין הפלילי הבינלאומי, סעיפים 17.1(a), (b), 17.2(b), (c)
- N. J. Udombana, “So Far So Fair: The Local Remedies Rule in the Jurisprudence of the African Commission on Human and People’s Rights”, 97 *A.J.I.L.* 1;
- ראו גם דו"ח הדווח המיוחד מיום 8.3.2006, פסקה 43;

ז. החובה לחקור פשעי מלחמה מהווה חלק מהמשפט הבינלאומי המנהגי :

- J.M. Henckaerts and L. Doswald-Beck, Customary International Humanitarian Law (Cambridge, 2005) Vol. 1: Rules, Rule 158, pp 607-611.
- J.M. Henckaerts and L. Doswald-Beck, Customary International Humanitarian Law (Cambridge, 2005) Vol. 2 (part 2): Practice, pp 3941-4013.

לגבי היקף המעשים הנכללים בפשע מלחמה (כולל יסוד נפשי של פזיזות)

- Knut Dormann, Elements of War Crimes under the Rome Statute of the International Criminal Court, ICRC 2003, p. 42, 43, 131-132, 138, 147, 161, 163, 165, 169, 441, 445;

ח. תנאים בסיסיים שחקירה חייבת לקיים :

משפט ישראלי

- תשתית עובדתית לקבלת החלטה על ידי היועמ"ש : בג"צ 7074/93 סויסא נ' היועמ"ש, פ"ד מח(2) 749, 806-807 ;
- השוו ת"א (נצ') 4386/02 עלאונה נ' מדינת ישראל, פס"ד חלקי מיום 26.5.2005, פסקה 15 ;

משפט בינלאומי

- 22729/93 *Kaya v. Turkey*, Judgment of February 19 1998, Article 87;
- 2242/04 *Mazin Jumaa Gatteh Al Skeini and others v. The Secretary of State For Defence*, Articles 321, 322 (נספח ע/49);
- 19807/92 *Erdogan v. Turkey*, Judgment of April 25, 2006, Articles 66, 88-95;
- I/A Court H.R., *Case of Velásquez-Rodríguez v. Honduras*. Judgment of July 29, 1988, Article 180

ט. מקורות אחרים

- א' סטרשנוב, צדק תחת אש (ידיעות אחרונות, 1994), עמ' 165-166, 170, 175 ;
- הצורך בעצמאות החוקרים : מ' אמיר, כח בפיקוח, התנהגות אלימה של שוטרים : אנשים מצבים וארגון (המשרד לביטחון פנים, 1998), פרק יז ;
- כשלים בסיסיים בתחקיר המבצעי : בצלם, "אצבע קלה – ירי בלתי מוצדק והוראות הפתיחה באש במהלך אינתיפאדת אל-אקצא", עמ' 9 (נספח ע/34 לעתירה) ;
- Anthony J. Colangelo, "Manipulating International Criminal Procedure: The Decision of the ICTY office of the Independent Prosecutor not to

Investigate NATO Bombing in the Former Yugoslavia”, 97 NW. U. L. Rev. 1393 (ביקורת על החלטת תובעת בית הדין הבינלאומי לא לפתוח בחקירה (פלילית)

- Human Rights Watch “יצירת אקלים של פטור מעונש : כשלון הצבא הישראלי בחקירת עבירות”, דו”ח מיום 22.6.05 (נספח ע/50).
- שוברים שתיקה, קובץ עדויות מס’ 2 – שעניין פקודות ונהלים מבצעיים של צה”ל (נספח ע/51).

30 באפריל, 2006

לימור יהודה, עו”ד
ב”כ העותרים